

Висновок. Щоб забезпечити високий рівень засвоєння учнями понять на уроках з естетики, вчитель сам повинен бути глибоко обізнаним в термінології даної науки, знати не лише особливості процесу засвоєння, але й способи його здійснення, в залежності від конкретних умов обирати найбільш раціональні засоби формування понять, прийоми, методи що забезпечують найбільш повне й правильне засвоєння учнями суттєвих ознак поняття, ясно уявляти сутність процесу формування понять, його ціль і загальні вимоги, яким повинна задовольняти якість засвоєння учнями понять що формуються у них.

Подальший напрямок досліджень. Поданий в статті матеріал може бути використаний при підготовці вчителів з навчальних дисциплін «Етики» і «Основи естетики» в школі.

Література

1. Светлов В.А. Практическая логика. – СПб., 1997. – 575 с.
2. Риккерт Р. Объективность культурной истории // Культурология XX века. Антология. Философия и социология культуры. – М., 1994. – 680 с.
3. Масал Л.М. Методика обучения искусства у начатковой школы. – Х., 2006. – 256 с.
4. Усова А.В. Формирование у школьников научных понятий в процессе обучения. – М., 1986. – 173 с.
5. Буряк В.В. Философское осмысление категории «знание» // Актуальные проблемы духовности. Вып.3-Крипий Різ, 2004. – 326 с.
6. Левчук Л.Т., Онтищенко О.І. Основи естетики. Навч. пос.-К., 2000. – 271 с.
7. Там же.
8. Татаркевич В. История шести позитив. – К., 2001. – 368 с.

ОБ'ЄКТИВНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ НА ПОРУБІЖЖІ ХХ-ХХІ СТОЛІТЬ

Белікова В. В.,

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. Автор стверджує думку про музичну творчість як головну і невід'ємну складову цілісної системи художньої культури, висвітлює об'єктивні умови, що сприяють або не сприяють її розвитку на порубіжжі ХХ-ХХІ століть.

Ключові слова. музична творчість, художня культура, особистість, об'єктивні умови.

Анотация. Белікова В.В. Объективные условия развития музыкального творчества на рубеже ХХ-ХХІ столетий. Автор утверждает мысль о том, что музыкальное творчество является главной составной целостной системы художественной культуры, акцентирует внимание на объективных условиях, способствующих или не способствующих ее развитию на рубеже ХХ-ХХІ столетий.

Ключевые слова: музыкальное творчество, художественная культура, личность, объективные условия.

Annotation. Belikova V. The objective condition of development a musical creativity on boundary ХХ-ХХІ of centuries. The author approves an idea that musical creativity is the main compound complete system of art culture, accents attention to the objective conditions which are promoting or not promoting its development on boundary ХХ-ХХІ of centuries.

Key words: musical creativity, art culture, the person, objective conditions.

Висновок. Щоб забезпечити високий рівень засвоєння учнями понять на уроках з естетики, вчитель сам повинен бути глибоко обізнаним в термінології даної науки, знати не лише особливості процесу засвоєння, але й способи його здійснення, в залежності від конкретних умов обирати найбільш раціональні засоби формування понять, прийоми, методи що забезпечують найбільш повне й правильне засвоєння учнями суттєвих ознак поняття, ясно уявляти сутність процесу формування понять, його ціль і загальні вимоги, яким повинна задовольняти якість засвоєння учнями понять що формуються у них.

Подальший напрямок досліджень. Поданий в статті матеріал може бути використаний при підготовці вчителів з навчальних дисциплін «Етики» і «Основи естетики» в школі.

Література

1. Светлов В.А. Практическая логика. – СПб., 1997. – 575 с.
2. Риккерт Р. Объективность культурной истории // Культурология XX века. Антология. Философия и социология культуры. – М., 1994. – 680 с.
3. Масал Л.М. Методика обучения искусства у начатковой школы. – Х., 2006. – 256 с.
4. Усова А.В. Формирование у школьников научных понятий в процессе обучения. – М., 1986. – 173 с.
5. Буряк В.В. Философское осмысление категории «знание» // Актуальные проблемы духовности. Вып.3-Крипий Різ, 2004. – 326 с.
6. Левчук Л.Т., Онтищенко О.І. Основи естетики. Навч. пос.-К., 2000. – 271 с.
7. Там же.
8. Татаркевич В. История шести позитив. – К., 2001. – 368 с.

ОБ'ЄКТИВНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ НА ПОРУБІЖЖІ ХХ-ХХІ СТОЛІТЬ

Белікова В. В.,

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. Автор стверджує думку про музичну творчість як головну і невід'ємну складову цілісної системи художньої культури, висвітлює об'єктивні умови, що сприяють або не сприяють її розвитку на порубіжжі ХХ-ХХІ століть.

Ключові слова. музична творчість, художня культура, особистість, об'єктивні умови.

Анотация. Белікова В.В. Объективные условия развития музыкального творчества на рубеже ХХ-ХХІ столетий. Автор утверждает мысль о том, что музыкальное творчество является главной составной целостной системы художественной культуры, акцентирует внимание на объективных условиях, способствующих или не способствующих ее развитию на рубеже ХХ-ХХІ столетий.

Ключевые слова: музыкальное творчество, художественная культура, личность, объективные условия.

Annotation. Belikova V. The objective condition of development a musical creativity on boundary ХХ-ХХІ of centuries. The author approves an idea that musical creativity is the main compound complete system of art culture, accents attention to the objective conditions which are promoting or not promoting its development on boundary ХХ-ХХІ of centuries.

Key words: musical creativity, art culture, the person, objective conditions.

Постановка проблеми. У кінці ХХ – на початку ХХІ ст. в контексті загального соціокультурного та постіндустріального просторів музична творчість як специфічна галузь світової художньої культури набуває значної вагомості. Її діалогова сутність та фахова спрямованість (що знаходиться в основі її творчості як такої) створюють такі умови для розвитку особистості, що підштовхують останню до саморозвитку та самовиховання творчих здібностей, необхідних людині будь-якої професії. Саме тому усвідомлення музичної творчості як головної і невід'ємної складової художньої культури суспільства є головною метою пропонованої статті.

Аналіз досліджень та публікацій. Заявлена тема активно обговорювалася й обговорюється провідними вченими різних наукових напрямків у нас в країні та за її межами (Каган М. С., Кадцин Л. М., Ляшенко І. Ф., Сохор О. М., Юдкін І. М. та інші). Але соціально-історичні обставини та об'єктивні умови суспільного розвитку періоду порубіжжя ХХ-ХХІ століть висувають нову потребу її наукового обговорення та осмислення.

Метою роботи є висвітлення об'єктивних умов, що сприяють або не сприяють розвитку музичної творчості на порубіжжі ХХ-ХХІ ст.

Досвід розвитку світової художньої культури свідчить про те, що статус кожної країни визначається як економічним, соціальним, так і культурним рівнем її розвитку. Останнє природно приводить до того, що людина, відстоюючи свою причетність до певного суспільства, повинна за будь-яких умов відчувати свою національну самодостатність, що так чи інакше можливо лише за умов її власного високого культурного рівня.

Результати дослідження. Усебічне осмислення своєї особистості в контексті конкретного культурного середовища приводить до визначення значної ролі музичної творчості у складній та цілісній системі художньої культури. Музична творчість в структурі такої цілісної системи художньої культури розглядається нами як творче поєднання її основних компонентів, а саме: музичної творчості автора музичного тексту; музичної творчості музиканта-виконавця, що виконує конкретний музичний твір; музичної

творчості слухача, який сприймає виконуваний музичний твір.

Іншими словами, музична творчість представляє собою активний музично-творчий процес, у якому поєднуються творчість композитора, виконавця та слухача (за Б. Асаф'євим). Але розвиток музичного інструментарію в результаті застосування новітніх електронних технологій не стоїть на місці. З'являються нові музичні інструменти (електронні синтезатори), які активно використовуються в сьогоденній музичній практиці. Тому до відомої схеми: композитор – виконавець – слухач правомірно буде додати ще один компонент – музичний інструмент. У цьому випадку складний музично-творчий процес може бути представлений схемою: композитор – музикант-виконавець – музичний інструмент – слухач.

Не поглиблюючись у зміст дефініції «художня культура» (мета статті інша), зазначимо, що художня культура містить у собі найрізноманітніші форми прояву художньої творчості людини: доробки музичного мистецтва, живопису, літератури, театру, хореографії (індивідуальної та колективної), фольклору, сакрального мистецтва та багато зразків інших видів мистецтва.

Для того, щоб висвітлити місце, роль, значення функціонування музичної творчості в контексті художньої культури обраного періоду, необхідно вказати на ті об'єктивні умови, що сприяють або не сприяють її розвитку. Для цього необхідно хоча б назвати (розкрити не дозволяють рамки даної статті) низку проблем, що потребують свого обговорення та пояснення в цілях досягнення поставленої мети.

У контексті загальнотеоретичних та історичних наук з новою силою акцентуються такі питання, як:

– роль та значення музичного мистецтва в житті суспільства і особливо в діяльності особистості;

– пізнання діалектики взаємовідношень між науково-технічними досягненнями періоду глобалізаційних процесів, коли на світ з'являються величезні трансконтинентальні виробничі корпорації і соціально-економічні об'єднання, та явищами художньої (музичної) культури;

– з новою силою обговорюються такі проблеми, як використання новітніх технологій в музично-творчому процесі. Мова йде як про процеси утворення музичного твору із застосуванням технічних засобів, так і про процеси відтворення музичного тексту (його виконання і зберігання) та сприйняття музики. Зрозуміло, що в такій тріаді музично-творчого процесу природно вагомим критерієм його виступає вміння сприймати музичне мистецтво. Іншими словами, наявність у людини високої слухацької культури;

– у сучасному музикознавстві та культурології з новим звучанням осмислюється питання прерогативи класичної музики певного кола слухачів чи музики для всіх (проведення програми “Культурная революция” на московському телебаченні, квітень 2006 р.);

– приєднання загальнодержавної системи вищої освіти до Болонського процесу порушує питання цільності та єдності музичної освіти від самої нижчої ланки (дитячого садка) до найвищої – музичної академії, університету;

– в обраний нами період наукове осмислення діяльності та статусу особистості розглядається як головна ціль суспільного прогресу. У цьому аспекті з новою силою піднімаються питання формування та виховання національної свідомості засобами музичного мистецтва, які у свій час неодноразово піднімалися провідними українськими вченими (О. М. Олексюк, О. Я. Ростовським, О. П. Рудницькою та ін.);

– обговорюючи питання розвитку сучасного суспільства і особистості (Міжнародна науково-практична конференція “Громадянське суспільство та проблеми становлення особистості”, Кривий Ріг, квітень 2006 р.), ряд науковців суспільних наук (Лобанова А. С., Пікулдій І. П. та інші) поєднують думкою про те, що головний показник прогресивної людської спільноти повинен бути пов'язаний з культурою (а значить і музичною).

З'ясовуючи наукові проблеми, які виникли на рубежі XX-XXI століть, необхідно вказати і на факт зростання бездуховності в людському суспільстві (Барно О. М., Тросльнікова Л. О.) як прояв загальноновизнаного соціального явища. Економічні, політичні, соціальні зміни, що з'явилися в суспільстві після

90-х років минулого століття, привели до руйнування традиційно звичних стереотипів мислення, поведінки людей у побуті, переоцінки духовних і моральних цінностей. Глобалізаційні процеси у промисловому виробництві, поява надтранскорпоративних об'єднань між провідними державами світу (факт існування яких сам по собі є ілюстрацією об'єктивного і прогресивного розвитку світового товариства) по своїй суті поступово, але все ж таки активно знищують необхідний для життєдіяльності людської спільноти процес спілкування. Останньому сприяє і занадто швидкий темп життєдіяльності людини взагалі, відсутність централізованої системи розвитку культури (художньої культури) у суспільстві. Розкриємо цю думку.

Сьогодні у великих промислових центрах України, якими є Кривий Ріг, Кіровоград, Кременчук, Херсон та інші міста країни, майже не функціонують філармонії з чітко спланованою культурною програмою, в яку включалися б виступи як місцевих і обласних хорових, вокально-інструментальних, хореографічних колективів, так і провідних виконавців-зірок вищого рівня. Якщо останні і запрошуюються місцевими органами влади, то репертуар їх виступів або концертів не завжди відповідає тій події, на яку вони запрошуються (наприклад: День міста, День металургів). Виконавці виконують той музичний матеріал, який є у них в репертуарі. Ніхто не замислюється над тим, що повинно звучати на таких місцевих святах. Мода ж на того чи іншого виконавця також не завжди відповідає ідеальному високоестетичному музичному смаку. Поряд з цим необхідно звернути увагу на відсутність високохудожньої та змістовної літератури і підмінювання її книгами із шаблонним змістом, після прочитання яких одразу ж забуваєш їх зміст.

Продовжуючи висвітлювати об'єктивні умови, в яких існує і функціонує музична творчість, зазначимо, що згідно моніторингових опитувань Українського інституту соціальних досліджень проблеми національної художньої культури і мистецтва в ієрархії найважливіших інтересів сучасної молоді займають далеко не перше місце [2, 5-7]. На перший план виступають питання заробітку грошей, придбання одягу, добробуту, зовнішнього іміджу

(наявність найпрестижнішого мобільного телефону, модного взуття та модної зачіски, дорогих окулярів та авторучки тощо).

Поява Інтернет-клубів, комп'ютерів у сім'ях сприяло отримуванию бажаної та необхідної інформації, що одночасно знизило потребу людини до читання спеціальної та художньої літератури. Процент кількості молоді, що із зацікавленістю відноситься до читання літератури зменшився від 70% 1997 року до 56% у 2002 р. [1, 102]. Технічні обладнання комп'ютерних апаратів дають можливість продивлятися на DVD найновіші фільми, перебуваючи дома і не відвідуючи кінотеатри (наприклад, фільм Ф. Бондарчука "9 рота").

Можна припустити, що саме з цієї причини відвідування кінозалів у 2000 році знизилося до 8 відвідувань порівняно з 1990 роком, коли показова цифра, що фіксувала кількість відвідувань у 1990 році була 29 на 100 чоловік [1, 103]. Але ж одразу зауважимо, що придбання комп'ютерної техніки та фільмів DVD ще не є широко доступною можливістю кожної людини (мінімальна заробітна плата сьогодні значно нижча прожиткового мінімуму громадянина країни). Гадаємо, що причина тут криється в іншому...

На наш погляд, однією з головних причин такого стану є низький рівень інтелектуального потенціалу країни. Звісно, що за роки незалежності України тисячі провідних вчених, педагогів, діячів культури та мистецтва виїхали за межі країни. З великою тривогою видатні вчені та освітяни України (Барно О. М., Зязюн І. Д., Орлова Т. І., Самодрін А. П., Троєльнікова Л. О. та інші) майже на всіх міжнародних та всеукраїнських конференціях та симпозіумах заявляють про той факт, що в останні роки в країні намітилася тенденція дегуманізації освіти, "яка втрачає свою самоцінність як процес духовного збагачення становлення і удосконалення особистості" [1, 103], вироблення нею моральних та високих людських якостей (доброти, порядності, вміння зрозуміти і сприйняти радість іншої людини тощо).

Розглядаючи духовну культуру як основну формотворчу домінуючу художньої освіти українського суспільства, Л. О. Троєльнікова зазначає, що в сучасному суспільстві "активно формується молода людина з раціоналістично-

споживацьким ставленням до культурних цінностей” [1, 103] і дозвільні години молодь найчастіше проводить поза закладами культури.

Під впливом глобалізаційних, трансгресивних процесів технологічного порядку мистецтво не слід розглядати автономною складовою художньої культури, воно набуває характер “міфологічного ритуального простору”, де енергія впливу на реципієнта значно збільшується, але збільшуються і вимоги до володіння арсеналом відповідних художніх засобів [1, 26].

Висновки та подальший напрямок дослідження. Музична творчість на порубіжжі XX-XXI століть розвивається і функціонує в колі складної і цілісної системи художньої культури, яка знаходиться під впливом найскладніших процесів соціального, економічного, політичного порядку. Використання та розширення сфери музичної творчості в таких умовах є не тільки необхідним, а й перспективним.

Не дивлячись на складні об’єктивні умови розвитку художньої культури в суспільстві, питання формування високої музичної культури особистості залишаються актуальними. У сфері музичної культури злиття суто класичних форм музичного мистецтва із новітніми видами музичної творчості та художнього мислення в цілому створює значний додатковий ресурс для виникнення високохудожніх музичних творів в контексті розвитку сучасної художньої культури.

Література

1. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: Зб. наук. праць. - Вип. XIV. - К.: Міленіум, 2005. - 293 с.
2. Барно О. М. Деякі концептуальні підходи до формування фахівців XXI ст. // Імідж сучасного педагога. - 2004. - №7(46). - С. 3-8.
3. Культура – Мистецтво – Освіта: Науково-методичний збірник. – Вип. 2. / Ред. кол. В. В. Бєлікова, І. В. Могілей, О. І. Шрамко. – Кривий Ріг: КДПУ, 2005. – 100 с.
4. Українська художня культура: Навчальний посібник / За ред. І. Ф. Ляшенка. – К.: Либідь, 1996. – 416 с.

ОПЕРАТИВНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРАЦІ

Богатирьова Г. А.

Криворізький державний педагогічний університет

Анонція. Стаття розкриває шляхи здійснення адаптивного управління системою формування художньої культури майбутніх учителів праці, яке неможливе без взаємодії всіх учасників педагогічного процесу. Автор розробляє організаційну модель управління, яка здатна забезпечити результативність функціонування даної системи.

Ключові слова. організаційна модель, управління, системний підхід.

Анотация. Богатырева Г. А. В статье раскрыты пути осуществления адаптивного управления системой формирования художественной культуры будущих учителей труда, которая невозможна без взаимодействия все участников педагогического процесса. Автор разрабатывает организационную модель управления, которая способна обеспечить результативность функционирования данной системы.

Ключевые слова. организационная модель, управление, системный подход.

Annotation. Bogatyryova G. A. In article ways of realization of adaptive management are opened by system of formation of art culture of the future teachers of work. Which is impossible without interaction all participants of pedagogical process. The author develops organizational model of management which is capable to provide productivity of functioning of the given system.

Key words: organizational model, management, the system approach.

Постановка проблеми. Проблема ефективності педагогічної освіти потребує вдосконалення та оптимізації системи художньо-професійної підготовки майбутнього педагога. Оновлення завдань і змісту підготовки майбутнього вчителя, зокрема вчителя праці, в сучасних соціально-економічних умовах залежить від загального результату функціонування цієї системи, від реально існуючих зв'язків між всіма її підсистемами. В свою чергу це потребує змін до управлінської діяльності, метою якої повинна стати активізація здатності студента до оволодіння знаннями про соціокультурний досвід (соціальний, матеріально-практичний, духовно - діяльнісний). Модернізація змісту управлінської діяльності передбачає формування умов розвитку творчих можливостей учасників навчально-виховного процесу, відмову від декларативного спілкування, створення партнерського, рівноправного стилю відносин. Аналіз різних підходів до визначення сутності процесу управління виявив, що найбільш ефективною системою формування художньої культури функціонуватиме за умови адаптивного колегіального управління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Управління педагогічним процесом та розробка оперативно-діючих моделей управління передбачає

ефективне функціонування навчально-виховного процесу як системи. Зазначений підхід до вирішення проблем управління та використання методу педагогічного моделювання знайшов відображення у роботах В. І. Бондара, Л.І.Даниленко, В.І.Маслова, В.С.Пікельної та ін. Використання управлінських моделей, як свідчить педагогічний досвід і праці дослідників, є одним із сучасних ефективних шляхів удосконалення діяльності майбутнього педагога на основі положень теорії систем.

Формулювання цілей статті. Виходячи з положення про те, що художня культура є складовим структурним елементом соціального життя і являє собою динамічну систему, ми дійшли висновку про органічний зв'язок впливів об'єктивних умов і суб'єктивного чинника у функціонуванні цієї системи, поєднання яких забезпечить комплексний, системний характер формування художньої культури як якості особистості.

Результати дослідження. Необхідність виходу за межі вузько технологічного розуміння професійної діяльності у сферу психології свідомості суб'єкта потребує змін у відношеннях “викладач-студент”, “вчитель-учень”, які повинні здійснюватися лише на основі діалогу, тобто рефлексивної взаємодії. Дослідник Г. О. Сиротенко стверджує, що “недостатньо контролювати питання виховної роботи зі школярами, реалізації завдань фізичного, художнього й духовного розвитку вихованців, що є обов'язковою передумовою успішного формування гармонійно розвиненої особистості випускника загальноосвітньої школи” [3, с. 66 - 67]. Контроль повинен відігравати інформаційну, стимулюючу, коригувальну та методичну (навчальну) функції.

У практичній діяльності педагогічних навчальних закладів провідними на сьогодні залишаються класичні функції управлінської діяльності: прийняття управлінського рішення, організація, коригування, облік і контроль. “Функції управління, - за формулюванням цього поняття В. С. Пікельною, - особливий вид управлінської діяльності, певний розподіл праці, певна спеціалізація в сфері управління” [4, с. 58].

Дефініція поняття управління найбільш точно сформульована В. С. Пікельною: "Управління – це технологічний процес, який дозволяє з використанням спеціальних механізмів управління переводити систему будь-якої діяльності в якісно новий, більш ефективний стан" [4, с. 54]. Вчена установила і довела, що управляти – це впливати насамперед не на підсистеми, а на існуючі між ними зв'язки. Зауважимо, що процес управління дозволяє впливати як на всю систему одночасно, так і на кожен окрему підсистему. Тобто, хоча підсистеми створені для виконання певних функцій, вони є відносно цілісними. При цьому, кожному з перелічених компонентів притаманні ознаки всієї системи, бо вони складають єдину динамічну систему формування художньої культури майбутнього педагога. Таким чином, результативність системи формування художньої культури майбутнього вчителя праці залежить від цілеспрямованості та успішного функціонування всіх її підсистем.

Ми розглядали навчально-виховний процес підготовки майбутніх учителів праці як системне утворення, всі елементи якого в реальному процесі учіння взаємопов'язані і перебувають у діалектичній єдності. Згідно цього цей процес становить цілеспрямовану, самокеровану, відображально-перетворювальну художньо-естетичну діяльність, яка спрямована на ґрунтовне засвоєння навчального матеріалу та його застосування у розв'язанні професійних завдань.

Важливим чинником функціонування, розвитку й вдосконалення системи формування художньої культури майбутніх учителів праці виступає управлінська модель колегіального управління педагогічним процесом. Зазначимо, що найбільш оптимальним є адаптивний стиль управління, який передбачає об'єднання потреб всіх суб'єктів педагогічної взаємодії при визначенні та досягненні реалістичної мети. Сутність такого стилю управління полягає у збереженні пріоритету розвитку кожного суб'єкта навчально-виховного процесу, забезпечення йому альтернативи вільного вибору шляхів самореалізації, узгодженості цілей та інтересів керуючої та керованої та керуючої. Саме в такий спосіб зберігається пріоритет розвитку суб'єкта на

основи вільного вибору та об'єднання зусиль керівників і виконавців для досягнення спільно виробленої мети. Саме від міри узгодженості інтересів суб'єктів навчально-виховного процесу залежить успішність та повнота самореалізації всіх учасників педагогічного процесу.

Так, за думкою В.С.Пікельної, до найбільш ефективних моделей можна віднести організаційне моделювання. Воно передбачає розробку моделі управлінської діяльності, в якій "може бути змодельований чи об'єкт, чи суб'єкт управління, або рух інформації по прямим чи зворотним зв'язкам систем і підсистем, або розробка моделі управлінського циклу" [4, с. 47]. Розробляючи систему управління дослідник підкреслювала: "Модель управління буде тим ефективніше, чим повніше встановить відповідність колективній та індивідуальних творчих ініціатив суб'єктів педагогічного процесу його цілям" [4, с. 76]. Саме розподіл компетенції визначає кількість свободи функціонування кожної підсистеми і збільшує ступінь самоврядування, спрямовуючи всі дії колективу на управлінські рішення, на особистісний розвиток його суб'єктів.

Було виявлено, що всі організаційні моделі розробляються за досить простим алгоритмом, але інструментом моделювання стають технологічні функції управління: планування, організації, координування, контролю, регулювання, обліку та аналізу. В розробленій нами організаційній моделі (Рис. 1) вжито графічну основу, завдяки якій модель сприймається візуально й дозволяє визначити зв'язки між окремим її елементами. Дотримання умови колегіальної форми управління передбачає прийняття конкретних рішень в горизонталі моделі оперативного управління, а також для вирішення визначених по вертикалі основних завдань. В представленій моделі на календарній сітковій основі вертикальна графа розкриває зміст роботи, способи її організації, які можуть бути досягнуті в процесі виконання зазначених робіт, у горизонтальних графах розміщені заходи процесу управління, зазначені основні форми роботи, які використовуються під час їх проведення,

відповідальні за їх підготовку та терміни проведення. У моделі враховано різний крок планування (тиждень, місяць, навчальний рік).

Модель управління системою формування художньої культури майбутніх учителів праці передбачає, що всі етапи художньо-естетичної діяльності відбуваються (реалізуються) в студентському колективі, де кожен має право висловити свою особисту позицію. Контроль за якістю художньо-естетичної діяльності студентів здійснюється художньо-творчою радою, склад якої може періодично змінюватися. Таким чином, кожен учасник навчально-виховного процесу по черзі виступає в ролі керованого та керуючого.

Художньо-творча рада оголошує свої рішення й здійснює управління художньо-естетичною діяльністю через: засідання культурологічного клубу "Я і творчість", обговорення та аналіз студентських творчих робіт, засідання круглого столу, дискусії, випуск стендів культурологічної тематики та ін.

Організаційна модель системи формування художньої культури майбутніх учителів праці дозволяє реалізувати успішно здійснювати цей процес за умов використання як традиційних, так і нетрадиційних форм організації навчально-виховного процесу. До перших ми віднесли: лекції, семінари, самостійну роботу. Нетрадиційні форми організації роботи по формуванню художньої культур майбутніх учителів праці: евристичні бесіди, дискусії, екскурсії, вечори запитань і відповідей, конкурси, вікторини, інтелектуальні аукціони, круглі столи тощо.

Графічна модель дозволяє показати не лише форми роботи, але й хто саме до них залучається, терміни їх реалізації. Використовуючи таку форму планування можна досягти послідовності й узгодженості в процесі формування художньої культури майбутніх учителів праці на всіх етапах її реалізації. Саме управлінська організаційна модель надає можливості вибору шляхів самореалізації студентів та зобов'язує до відповідальності за виконання прийнятих рішень.

Форми роботи	вересень				жовтень				листопад				грудень				січень				лютий				березень				квітень				травень			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Лекції				○				○				○				○				○				○				○				○				○
Лабораторно-практичні роботи				□				□				□				□				□				□				□				□				□
Евристичні бесіди																																				
Дискусії																																				
Екскурсії																																				
Заняття культурно-логічного клубу																																				
Відвідування виставок																																				
Вечори запитань і відповідей																																				
Конкурс																																				
Вікторини																																				
Інтелектуальні аукціони																																				
Круглі столи																																				
Ігри-драматизації																																				
Брейв-ризи																																				
Творчі роботи																																				
Рецензії																																				
Анотації																																				
Оформлення статей																																				
Актуальні, педагогічне спокереження																																				

Умовні позначення:
 ○ – групова робота; Δ – художньо-творча рада; ■ – рада лідерів
 □ – індивідуальна робота; ● – творчі групи; ◇ – рада факультету.

Рис. 1. Організаційна модель утримання системного формування художньої культури майбутніх вчителів праці

Висновки. Організаційна модель управління системою формування художньої культури майбутніх учителів праці була використана нами як засіб організаційно-педагогічного методу управління на основі використання різноманітних форм роботи. Саме така модель є ефективною, адже дозволяє реалізувати об'єктивно необхідні загальні (технологічні) управлінські функції та націлює на встановлення взаємозв'язків між різними формами організації процесу формування художньої культури особистості.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Шляхи використання положень теорії моделювання та змісту процесу управління системними явищами в педагогічній науці потребують подальшого удосконалення. Розробка загальних та спеціальних функцій управління дозволить здійснити визначену системність, цілісність та безперервність управлінських впливів на педагогічні процеси у вищій школі в цілому та в окремих ланках навчально-виховної роботи.

Літератури

1. Кушнір В.А. Системне моделювання процесу вимірювання в педагогічних дослідженнях // Педагогіка і психологія. – 1999. – № 1. – С. 35 - 43.
2. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидов, 2003. – 568 с.
3. Сиротенко Г.О. Шляхи оновлення освіти: науково-методичний аспект. Інформаційно-методичний збірник. – Х.: Основа, 2003. – 96 с.
4. Півельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Ч.2. – Х.: Основа, 2004. – 112 с.

ОСОБЛИВОСТІ І ЗМІСТ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ ЖІНОК-ЛІДЕРІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА РУХІВ.

Болотська О. А.

Луганський національний педагогічний університет ім. Т.Шевченка

Анотація. Болотська О.А. Стаття присвячена актуальній проблемі впровадження гендерної освіти в педагогіку та теоретичному аналізу змісту й специфіки гендерного виховання жінок-лідерів в діяльності громадських організацій і рухів.

Ключові слова. гендер, гендерна освіта, жінка-лідер, громадський рух.

Анотация: Болотская О.А. Статья посвящена актуальной проблеме внедрения гендерного образования в педагогику и теоретическому анализу содержания и специфики гендерного образования женщин-лидеров в деятельности гражданских организаций и движений.

Ключевые слова. гендер, гендерное образование, женщина-лидер, общественное движение

Annotation. Bolotska O. A. The paragraph is dedicate to the actual problem of introducing Gender's education in the pedagogical and theoretical analysis of the specific nature Gender's upbringing women leader in the activity social organizations and movements.

Key words. gender, gender education, the woman - leader, social movement

Висновки. Організаційна модель управління системою формування художньої культури майбутніх учителів праці була використана нами як засіб організаційно-педагогічного методу управління на основі використання різноманітних форм роботи. Саме така модель є ефективною, адже дозволяє реалізувати об'єктивно необхідні загальні (технологічні) управлінські функції та націлює на встановлення взаємозв'язків між різними формами організації процесу формування художньої культури особистості.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Шляхи використання положень теорії моделювання та змісту процесу управління системними явищами в педагогічній науці потребують подальшого удосконалення. Розробка загальних та спеціальних функцій управління дозволить здійснити визначену системність, цілісність та безперервність управлінських впливів на педагогічні процеси у вищій школі в цілому та в окремих ланках навчально-виховної роботи.

Літератури

1. Кушнір В.А. Системне моделювання процесу вимірювання в педагогічних дослідженнях // Педагогіка і психологія. – 1999. – № 1. – С. 35 - 43.
2. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с.
3. Сиротенко Г.О. Шляхи оновлення освіти: науково-методичний аспект. Інформаційно-методичний збірник. – Х.: Основа, 2003. – 96 с.
4. Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Ч.2. – Х.: Основа, 2004. – 112 с.

ОСОБЛИВОСТІ І ЗМІСТ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ ЖІНОК-ЛІДЕРІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА РУХІВ.

Болотська О. А.

Луганський національний педагогічний університет ім. Т.Шевченка

Анотація. Болотська О.А. Стаття присвячена актуальній проблемі впровадження гендерної освіти в педагогіку та теоретичному аналізу змісту й специфіки гендерного виховання жінок-лідерів в діяльності громадських організацій і рухів.

Ключові слова. гендер, гендерна освіта, жінка-лідер, громадський рух.

Анотация: Болотская О.А. Статья посвящена актуальной проблеме внедрения гендерного образования в педагогику и теоретическому анализу содержания и специфики гендерного образования женщин-лидеров в деятельности гражданских организаций и движений.

Ключевые слова. гендер, гендерное образование, женщина-лидер, общественное движение

Annotation. Bolotska O. A. The paragraph is dedicate to the actual problem of introducing Gender's education in the pedagogical and theoretical analysis of the specific nature Gender's upbringing women leader in the activity social organizations and movements.

Key words. gender, gender education, the woman - leader, social movement

Постановка проблеми. Все ширше поняття гендеру та його похідні входять у вітчизняну науку, все більш звичними стають терміни жіночий рух, гендерні студії, гендерна освіта у науково-освітньому лексиконі. Але в той же час, не можна констатувати, що ведучі системотворчі характеристики процесу гендерного виховання вивчені повністю, більш того, сьогодні залишається актуальним завдання змістовного переосмислення системи гендерного виховання. Це викликано не тільки необхідністю переосмислення ефективності гендерних виховних впливів на систему виховання в освіті в цілому, а також і загальними процесами демократизації українського суспільства, введення європейських підходів і міжнародних стандартів в систему виховання освіти в Україні.

У зв'язку з цим, основним напрямком гендерного виховання є звернення навчальних інституцій як вищих системних так і масових форм до необхідності впровадження гендерних стратегій у педагогічну освіту [1,476]. Адже створення комплексних і цільових навчальних програм з гендерного виховання жінок-лідерів здебільшого може бути реалізована враховуючи діяльність громадських організацій та рухів. Це є нагальною потребою часу, можливістю пришвидшення забезпечення соціальної свободи, рівності та розвитку особистості, новоутворення нових видів життєдіяльності, створення упорядкованості соціальних відносин та функціонування організаційних структур у суспільстві. Рішення цього завдання не може бути сконцентровано виключно в практичній площині, більш того, саме гендерне виховання перетворюється в наукоємнісну сферу, яка потребує принципово нових підходів до її науково-теоретичного забезпечення. Сьогодні, як ніколи потрібні більш розширені наукові дослідження з гендерного виховання, тому що ми маємо гострий дефіцит фундаментальних досліджень в цій області.

Мета роботи. Виходячи із вище викладеного, ми визначаємо мету дослідження - визначення поняття „гендерного виховання” жінок-лідерів, виявлення його суті, змісту, особливостей в діяльності громадських організацій і рухів.

Слідуючи загальнонауковим традиціям, ми визначасмо за необхідним почати характеризувати задану нами проблему з дефініції основних понять, які складають логіко-змістовну основу дослідження. Центральними поняттями ми визначасмо „гендерний підхід”, „гендерне виховання”.

Гендерний підхід в вихованні є досить новим, тому що декілька науковців вважають сучасну педагогіку „безстатевою”. Підтверджується цей факт не тільки шкільною і вузівською практикою, але і напрямками науково-педагогічних досліджень, серед яких значне місце займають дослідження жіночої психології, специфіки виховання дівчат в дошкільних і шкільних освітніх закладах, при практично повній відсутності досліджень психології хлопчика, юнака, чоловіка [3].

Аналіз публікацій. Серед науковців, які займаються проблемами гендерного підходу в освіті та гендерного виховання можна виділити О.Вороніну, Л.Штильову, В.Шнирову, І.Кльоцину, І.Жеребкіну, В.Титаренко, В.Кравця, Н.Лавріненко, О.Маланчук-Рибак та інші. У своїх дослідженнях вони вважають, що гендерний підхід в вихованні має суттєве значення як на інституціональному рівні (сім'я, дошкільні заклади, школа, вуз, заклади додаткової освіти), так і індивідуально-особистісному рівні. Фемінізація української освіти має спадщину гендерної деформації виховання. Так, наприклад, дівчата, які навчаються в освітній сфері, піддаються тотальному жіночому вихованню, що при відсутності чоловічого педагогічного впливу формує в них перекоханість сприйняття чоловічої психології, не застосовує виробленню навиків тактичної взаємодії з чоловічою статтю, а сприяє навпаки освоєнню найпоганіших зразків поведінки хлопчиків-підлітків.

З другої сторони, хлопчики, які виховуються у феміністичному колі, піддаються тотальному жіночому впливу, що приводить не тільки до освоєння ними зразка жіночої поведінки в якості суб'єктно-особистісної поведінки, але і до відсутності достойних зразків чоловічої поведінки в залежності зі своєї статевополовості приналежності [3].

Отримані результати. Новітні тенденції розвитку суспільства, розуміння становища та прав жінок, розвиток жіночого руху ведуть до того, що жінка отримує додаткові обов'язки та відповідальність, зберігаючи при цьому у своїй свідомості та у свідомості чоловіків всі рольові позиції притаманні їй традиційно. Рух до справжнього партнерства та рівності у стосунках між чоловіком і жінкою, як у суспільстві, так і в сім'ї відбувається в Україні вкрай повільно [4]. Найбільш сьогодні турбують жінок і чоловіків матеріальні проблеми і це є пряме відображення проблем суспільства, що зараз переживає перехідний період, який супроводжується соціально-психологічною та економічною кризою. Криза матеріальної забезпеченості сім'ї, брак моделей майбутнього, як у чоловіків, так і жінок, кризовий стан моделей виховання та системи освіти в цілому породжують типові проблеми гендерного виховання. Найтиповішими з них є такі: труднощі у сімейних взаєминах, відчуття дискомфорту, невизнаності у сім'ї, відсутність підтримки, страх перед самотністю, труднощі у встановленні контактів, страх перед бідністю, матеріалізація взаємин між людьми (зокрема, у родині, у сфері освіти) [3]. Матеріальні нестатки на сьогодні значною мірою починають впливати на зміст самоідентифікації дівчини, а потім і жінки в сучасних умовах: труднощі у заробітку грошей, труднощі у навчанні, зменшення інтересу до нього, ранній потяг до сексуальних стосунків і відсутність професійної інформації про це, суперечності між традиційною моделлю виховання дівчини як представниці слабкої та прекрасної статі і новітніми моделями самоідентифікації жінки як незалежної людини, вільної особистості.

Таким чином, ураховуючи специфіку гендерного виховання жінки-лідера, ми визначаємо, що гендерне виховання „...це цілеспрямований, організований і керований процес формування соціокультурних механізмів, конструювання чоловічих і жіночих ролей, поведінки, діяльності та психологічних характеристик особистості, запропонованих суспільством своїм громадянам залежно від їхньої біологічної статі” [2, 192].

Однією з визначальних в нашому дослідженні є категорія гендерної освіти. Через гендерну освіту здійснюється процес формування егалітарної свідомості особистості в системі соціокультурних взаємозв'язків на паритетних засадах. Саме гендерна освіта сприяє викоріненню біодетерміністських уявлень щодо сутності „жіночого” і „чоловічого”, вивченню природи статево-рольових стереотипів [2,191].

Разом з цим, хочеться відзначити, що за останні п'ять років зроблений могутній прорив у просуванні гендерної проблематики в дослідницький і освітній простір. Але, що стосується гендерних аспектів у педагогіці, то ця проблематика не була представлена в навчальних програмах, через відсутність фахівців і досліджень. Найбільш корисними для розробки гендерного бачення в педагогіці для нас виявилися близькі за духом і проблематикою роботи: російських психологів Л.В.Попової і І.С.Кльоциної, М.Арутюнян, А.Гурко. Соціологів О.Здравомислової, А.Темкіної, О.Ярської-Смірнкової. Філософів І.Кону, Т.Барчунової, О.Вороніної, Т.Клименкової. Історика Н.Пушкарьової. Безперечною опорою в нашій роботі є дослідження В.П.Кравця, який визначає гендерну освіту як процес засвоєння знань про психосексуальну культуру, що включає гендерну просвіту, пропаганду і самоосвіту. Російська дослідниця І.С.Кльоцина виділяє гендерний підхід в освіті як засіб пізнання дійсності, де протидія та нерівність чоловічих і жіночих рис особистості, її мислення, особливості поведінки закріплюють зв'язок між біологічною статтю і досягненнями в соціальному житті. О.В.Шнирова підкреслює, що гендерне виховання є часткою освіти взагалі, призначенням якої є розповсюдження знань про специфічний добір культурних характеристик, що визначають соціальну поведінку жінок і чоловіків і взаємовідносини між ними [2,193].

Формуючи бачення суті гендерного підходу в педагогіці, Л.В.Штильова прийшла до висновку, що „... гендерний підхід в педагогіці, фіксується на критичному аналізі використовуваних у педагогічному процесі моделей маскуліності і фемініності, а також існуючих в утворенні механізмах

соціалізації і виховання дитини відповідно до різних моделей маскулінності і фемінінності”.

Отже ми можемо зробити висновок, що гендерний підхід у педагогіці - це одна з важливих складових особистісного (індивідуального) підходу у вихованні і навчанні, як умова створення сприятливого середовища для всебічного розвитку особистості і реалізації її природного потенціалу, що для нашого дослідження з'являється дуже важливим.

Разом з цим, можна сформулювати деякі загальні принципи *гендерної освіти*. У науковій літературі вони визначені і сформульовані декількома викладачами незалежно друг від друга (І.Кльоцина, Л.ШГильова, Н.Радица). До них відносяться: а) *орієнтації на співробітництво*. Суть його полягає в активному використанні діалогу в навчальному процесі на відміну від директивного викладання, що апелює до "авторитетів" і монологу; б) *розвиток особистісного потенціалу*. При реалізації цього принципу акцент повинний бути зроблений не стільки на розвиток загальних здібностей особистості студентів (сфера інтелекту), скільки на розвитку таких особистісних складових, як Я-концепція, мотиваційна й емоційна сфери особистості. в) *єдність теорії і практики*. Суть цього принципу зводиться до залучення життєвого досвіду суб'єкта навчання.

Роблячи висновок, щодо гендерного виховання, то - це не тільки "навчальний процес", але і "навчальний досвід" принципу активності, тобто спонукування особистості до активного соціального життя на основі розширення її знань і можливостей. Ми можемо визначити, що виховання виступає як творчий процес багатопланового особистісного розвитку, що виявляється в активному, діяльному житті людини. Тому на сучасному етапі становлення гендерного виховання виникла потреба розробки методичних, педагогічних аспектів впровадження гендерної концепції у викладання різних дисциплін. Необхідна підготовка фахівців, що поширюють гендерні знання у педагогів в першу чергу. Виникла необхідність введення гендерних досліджень в навчальні програми, плани і стандарти, що веде за собою недостатність наукової

інформації з цього питання, тому що багато досліджень і монографій щодо гендерного виховання в освіті, належить західним вченим. Не вистачає доказової дослідницької бази, яку можна використовувати в гендерному вихованні жінок-лідерів, майже немає видань, написаних доступною мовою про такі складні для засвоєння категорії як гендер і гендерне виховання.

В нашому дослідженні нас більш цікавить принципи гендерного виховання жінок-лідерів в діяльності громадських організаціях і рухів. Ми з'ясували, що принципи гендерного виховання в об'єднаннях, громадських організаціях (колективах) організується цілком на визначених педагогічних принципах, що закріплюють у правилах загальний підхід, позицію керівника стосовно процесу виховання підлеглих, його діяльність по формуванню в них визначених якостей. Розглянуті принципи мають своєю об'єктивною основою закономірні зв'язки і відносини виховного процесу, що відображаються в цілій системі: виховання підлеглих у процесі діяльності; виховання в колективі і через колектив; індивідуальний підхід до вихованця; сполучення високої вимогливості до людей з повагою їхнього особистого достоїнства і турботою про них; опора на позитивне в процесі виховання [5,17].

Таким чином, гендерна педагогіка виходить з того важливого і визначального положення, що якості виконавців формуються і розвиваються в процесі практичної діяльності, що сполучається з загальнолюдською мораллю.

Відзначимо конкретні умови, що забезпечують це положення: по-перше, необхідно, щоб громадські діячі розуміли доцільність виконуваних ними дій і операцій, тому що виховне значення праці здобувається в зв'язку з тими соціальними цілями, в ім'я яких воно відбувається; по-друге, виховний ефект підвищується, коли він розумно організований, тобто якщо забезпечується визначений порядок, дисципліна, визначається обсяг робіт, терміни їхнього виконання, устанавлюється персональна відповідальність за доручену справу, здійснюється систематичний контроль за кількістю і якістю праці. У результаті такої організації діяльності дисципліна перестає бути зовнішньою, вона стає внутрішньою потребою працівників; по-третє, виховний ефект діяльності

підвищується шляхом залучення громадських діячів у цивілізовану конкуренцію, що стимулює їхню трудову пильність. При цьому варто мати на увазі, що індивідуалістична пильність у конкуренції мало приносить користі, вона навіть шкідлива, тому що породжує в особистостях егоїстичні похилості [6, 55].

Принцип гендерного виховання в процесі діяльності можна правильно зрозуміти і здійснити, якщо розглядати його вимоги в тісному зв'язку з реалізацією вимог інших принципів, як органічну частину всього процесу виховання. Корисно завжди пам'ятати висловлення А.С. Макаренка про те, що праця без утворення, що поруч йде, не приносить виховної користі, виявляється нейтральним процесом. Відомо, що тільки в колективі, в складних і різноманітних відносинах його членів можливий справжній усебічний розвиток особистості, її дарувань і здібностей, моральних якостей, фізичних сил. Колектив, який впливає на своїх членів, відповідає за їхні дії, захищає їхні права і пред'являє до кожного з них відповідні вимоги [5].

Принцип виховання в колективі і через колектив припускає виховний вплив силою колективу на всіх його членів, для чого необхідно правильно його організувати, згуртувати, виховати у всіх членів колективу почуття відповідальності за загальні інтереси підрозділу, розвинути в них принциповість у відносинах один з одним, які не допускають помилкового товариства й елементів кругової поруки. Процес формування в громадських організаціях високих професійних якостей може успішно проходити за умови високої вимогливості вихователів до вихованців. "Якщо б хто-небудь запитав, як би я міг у короткій формулі визначити сутність мого педагогічного досвіду, - говорив А.С. Макаренко, - я б відповів: "якнайбільше вимоги до людини і якнайбільше поваги до неї". Вимогливість і повага – це дві сторони одного процесу, тому що хто не поважає людину, не може пред'являти до нього високих вимог. Повага людини зв'язана з вірою в її можливості, її сили і здібності. Вимогливість йде до досягнення цілей виховання лише в сполученні

з турботою про людей і тільки в цьому випадку виховання буде переростати в самовиховання, свідому роботу над собою [5].

Отже, на нашу думку, змістовну основу гендерного виховання жінок-лідерів в діяльності громадських організацій і рухів, складає виховання лідера в колективі. Без колективу ми не зможемо повною мірою проаналізувати лідерську роль жінки. Дана проблема заслуговує уваги в зв'язку з характерним для сучасного суспільства процесу вирівнювання соціальних позицій і ролей чоловіків і жінок, які приводять до зміни традиційних представлень про лідерську роль.

Резюмуючи вище сказане, нам слід визначити, що одним із важливих факторів гендерного виховання жінок-лідерів являється діяльність жіночих громадських організацій і рухів, які сприяють реалізації головної мети гендерного виховання – росту загального культурного та освітнього рівня особистості. Розширення можливостей жінок-лідерів дає змогу удосконалювати лідерські навички, а також побудову свого іміджу ділової і успішної жінки, яка зможе суміщати роботу і особисте життя. Для цього потрібно не тільки зусилля з боку школи і будь-яких навчальних закладів, а й запровадження економічних основ гендерної рівності в суспільстві.

Висновки. Таким чином, вивчення та теоретичний аналіз проблеми гендерного виховання жінок-лідерів в діяльності громадських організацій і рухів дозволило нам:

- визначити процес гендерного виховання жінок-лідерів, як *складний і цілеспрямований*, у межах якого здійснюється взаємодія жінок-лідерів з урахуванням потреб їх професійної діяльності за умови активного застосування діяльності громадських організацій і рухів під час вирішення професійних завдань;

- розкрити *сутність* процесу гендерного виховання жінок-лідерів, яка полягає в інформаційній функції й конкретизує предметний зміст гендерного виховання жінок-лідерів в діяльності громадських організацій і рухів.

А також, враховувати *специфіку* процесу гендерного виховання жінок-лідерів в діяльності громадських організацій і рухів: використання комунікативного підходу в навчанні жінок-лідерів громадських організацій і рухів; застосування нових методів навчання, таких як рольові ігри, психологічні тренінги, гендерні курси присвячені висвітленню проблем жінок, школи жіночого лідерства; моделювання ситуацій професійного напрямку, які створюють максимальне зближення виховного процесу й реальної практики: проведення нетривалих семінарів або літніх шкіл, які займаються впровадженням гендерної освіти для всіх верств населення.

Література:

1. Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. - К.: "К.І.С.", 2004. - 536с.
2. Гендерний розвиток у суспільстві: (конспекти лекцій). - 2-е вид. - К: ПЦ "Фосіт", 2005. - 351с.
3. Введення в гендерні дослідження: Учеб. Посібник// Под ред. А.И.Жеребкіной. - Харків: ХТЦІ: С.Пб.: Азетейя, 2001. - ч.1.
4. Т. Мельник. Гендерна політика в Україні. - К., 1999.
5. Пугачев В.П. Руководство персоналом организации. - М., 2002.
6. Руководитель, коллектив, личность. Ред. К. Ладензак. - М., 1974.

СПРИЙНЯТТЯ ТВОРІВ ПЕЙЗАЖНОГО ЖИВОПИСУ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ДОСВІДУ СТУДЕНТІВ

Брижата І. Г.

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. Стаття присвячена проблемі формування творчої особистості майбутнього педагога мистецьких дисциплін. Обґрунтовані підходи до формування художньо-естетичного досвіду студентів шляхом сприйняття творів пейзажного живопису та розкриті механізми цього процесу.

Ключові слова. художньо-естетичний досвід, сприйняття творів мистецтва, рефлексія, художньо-творча самореалізація.

Анотация. Брижата И.Г. Восприятие произведений пейзажной живописи как фактор формирования художественно-эстетического опыта студентов. Статья посвящена проблеме формирования творческой личности будущего педагога дисциплин искусства. Обоснованы подходы к формированию художественно-эстетического опыта студентов путем восприятия произведений пейзажной живописи, а также раскрыты механизмы этого процесса.

Ключевые слова. художественно-эстетический опыт, восприятие произведений искусства, рефлексия, художественно-творческая самореализация.

Annotation. Bryzhata I. Perception of products of landscape painting as the factor of formation of art - aesthetic experience of students. Article is devoted to a problem of formation of the creative person of the future teacher of disciplines of art. Approaches to formation of art-aesthetic experience of students are proved by perception of products of landscape painting, and also mechanisms of this process are opened.

Keywords: art-aesthetic experience, perception of works of art, a reflection, art-creative self-realization.

Постановка проблеми. Створення зони європейської вищої освіти вимагає істотних змін в освіті України, її структурної реформи, впровадження і